

DOSYA

TIP EĞİTİMİNİN ÖNEMLİ ÖĞELERİNDEN BİRİSİ: EĞİTİCİNİN EĞİTİMİ

Dr. Berna ARDA*

Tıp eğitiminin tartışma konusu edildiği hemen her ortamda en az dile getirilen ya da belki hiç gündeme gelemeyen bir konu "eğiticilerin eğitimi"dir. Eğitim sürecinin temel öğelerinden birisi olan eğiticilerin, varsa sahip oldukları pedagojik formasyonlarının nasıl kazandığı bu açıdan önemli bir konudur. Eğitim bilimi olan pedagoji sadece eğitimin düzenlenmesi ve bu dizgeye açıklık getirilmesini değil, bunun yanısıra eğitim sonucunun ölçülebilirliğini göstermektedir. Ayrıca eşit koşullarda hangi yöntemlerin ve hangi eğitim etkinliği sonuçlarının nasıl olacağını görmeye de yardımcı olmaktadır. Pedagojinin eğitim sanatına rehberlik etmesi de onun bir başka işlevidir. Eğitiminin karşılaştığı yeni yöntemler arasında hangisini neye dayanarak seçeceği de pedagojiyle ilgili bir işlevdir. Pedagojik bilimlerin aynı zamanda uygulamalı bilimler olduğu, kazanılan deneyimin hem eğitimcileri, hem de onları eğitenleri geliştiren bir süreç niteliği taşıdığı da kabul edilmektedir. Planlanmış eğitim durumlarını gerçekleştirilmede, bir başka deyişle öğrenme, yaşantılarını kendine mal etmede öğretim üyesinin payı büyüktür. Çünkü bu öge zaman zaman eğitim sürecinde öne çıkacak kadar merkezileşmekte ve öğrenci ile öğreticinin arasında dolaysız bir etkileşim kurulabilmektedir. Pedagoji açısından *öğretme* davranışının öğrenmeyi oluşturan koşulların önemli bir parçasını oluşturduğu vurgulanmaktadır. İletişim, etkileşim, öğrenciyi yönlendirebilme, onu ölçebilme ve değerlendirebilme öğretmenliğe *eğitim* boyutunu katmaktadır. Bu açıdan eğiticilik formasyonuna sahip olunması eğiticilerin uzun bir zaman çizgisinde denemeyanılma yöntemiyle edinilmesine bırakılmayacak kadar önemli görünmektedir.

1988'de yayınlanan ve dünya genelinde tıp eğitiminin sorunlarını dile getiren Edinburg Bildirgesi'nde oniki temel öneriden beşincisi tıp eğitimcilerinin eğitimi ile ilgilidir. Bil-

dirgede "bugüne kadar tıp fakültesi öğretim üyeleri bilimsel çalışmaları ve klinik yetenekleri ile değerlendirilmişlerdir" saptamasını yaptıktan sonra, öğretim üyelerinin akademik kariyerlerinde eğitimci ve pedagojik yeteneklerinin de değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu amaca yönelik eğitim kursları, zorunlu öğretmenlik sertifikası ve bilgi tazeleme kurslarının biçimsel olarak düzenlenmesini öngörmektedir.

Oysa ülkemizde tıp fakültelerinde öğretim üyelerine veya öğretim üyesi adaylarına yönelik pedagojik nosyon kazandıracak bir eğitim programı bulunmamaktadır. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde etkinlik gösteren Aktif Eğitim Grubu bu amaçla 1992'de bir proje hazırlamış ve daha sonra da 1994-95 ders yılında bu proje uyarınca Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğretim Üyeleri'ne yönelik bir anket çalışması yürütülmüştür.

Anket formları 420 öğretim üyesinden 285 tanesi (% 68) tarafından doldurulmuştur. Öğretim üyelerinin temel (% 16.5), dahili (% 49.1) ve cerrahi (% 34.4) tıp bölümlerine dağılımı fakülteadaki gerçek oranlara uyumludur. Katılanların % 53.3'ü profesör, % 27.7'si doçent, % 12.3'ü yardımcı doçent, % 6'sı öğretim görevlisidir ve bu oranlar da fakülteadaki dağılımla uyumludur (% 54, % 31, % 7, % 8). Eğiticilik deneyimi 20 yıl üzeri % 27.4, 15-19 yıl % 16.1, 10-14 yıl % 17.2, 5-9 yıl % 19.6, 5 yıl altı ise % 18.2 olarak belirlenmiştir. Eğiticilik sırasında karşılaşılan sorunlar olarak tıp eğitiminin planlanması, çağdaş tıp eğitim yöntemlerinin uygulanması, öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme, derslerin programlanması hem 1. derecede, hem 2. derecede, hem de 3. derecede sorun olarak en fazla belirlenmiştir. Eğiticilikte yaşanan sorunlar ya zamana bırakılarak deneme-yanılma yöntemiyle (% 29.7), ya eğitimle ilgili yayınları okuyarak (% 23.9), ya da öteki öğretim üyelerinin deneyimlerinden yararlanma yoluyla (% 22.6) çözümlenmeye çalışılmıştır. Tıp eğitimin-

* Doç. Dr., Ankara Univ. Tıp Fak. Deontoloji AD

de karşılaşılan eğitim sorunlarının çözümünde yardımcı olarak bir "eğitcilik formasyonu" kursunun düzenlenmesi % 79.3 oranında yararlı bulunmuştur. Bu kursun tüm öğretim üyelerine verilmesi % 41, öğretim üyesi olmadan önce tüm adaylara verilmesi % 25.1, öğretim üyeliğine yeni başlayanlara uygulanması ise % 23.4 oranında benimsenmiştir. Böyle bir kursun eğitim bilim uzmanları ile fakültenin deneyimli öğretim üyeleri tarafından ortaklaşa verilmesi % 70 oranında taraftar bulunmuştur. % 45 oranındaki öğretim üyesi kursun mesai saatleri içinde yapılmasını, % 36.4 oranında hafta içinde mesaiden sonra ve % 17.8 oranında da hafta sonu uygulanmasını uygun bulmaktadır.

Bu anket çalışmasından çıkarılabilecek başlıca sonuç Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde öğretim üyelerinin çoğunlukla pedagojik formasyonun gerekliliğine inandığı ve eğitim içeriğinden bağımsız olarak eğitim ilke ve yöntemleri, ölçme ve değerlendirme gibi eğitim biliminin temel verilerinden yola çıkacak bir kursun yapılabilirliği

konusunda hevesli olduklarıdır.

KAYNAKLAR:

Tıp Eğiticilerinin Eğitimi, (Temmuz 1992) Aktif Eğitim Grubu Projesi.

Demirel E., (1994), "Tıp eğiticilerinin pedagojik eğitimi" Toplum ve Hekim, 9(53): 42-43.

Demirel E, Arda B., (1994), "Eğiticilerin eğitimi: Eğitim içeriği yeterliliğinin sağlanması" Toplum ve Hekim, 9(53): 29.

Demirel EY, Nalçacı E, Karahan T, Arda B, Kalaycıoğlu O, Atakurt Y, Baskan S., (1996), "Tıp eğiticilerinin pedagojik eğitimi hakkında öğretim üyelerinin görüşleri" Tıp Eğitimciliği Sempozyumu Kitabı, 121-125, İstanbul, 17-19 Ekim 1996.